

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.01 Українська мова та література

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні
науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «26» серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Орфографічний практикум з української мови
Викладач (-і)	Пітель Віра Мирославівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	vira.pitel@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Програма вивчення освітнього компонента «Орфографічний практикум з української мови» укладена відповідно до ОП підготовки бакалавра спеціальності 035.01 Філологія (українська мова і література). Предметом навчальної дисципліни є вивчення найважливіших аспектів теорії та практики української орфографії.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни “Орфографічний практикум з української мови” – систематизувати, закріпити й удосконалити знання з орфографії, мотивувати студентів до поглибленого дослідження правописних норм української мови.</p> <p>Цілі навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити студентів з основними поняттями й категоріями орфографії та пов’язаної з нею орфоепії; • показати взаємозв’язок і взаємозумовленість орфографічних, орфоепічних та інших мовних норм; • актуалізувати знання з орфографії, набуті в середній школі, вищому навчальному закладі та поглибити їх; • виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних орфографічних норм; • зацікавити студентів актуальними проблемами правопису з метою їх подальшого дослідження.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Під час вивчення ОК “Орфографічний практикум з української мови” студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 11. Здатність до надання консультацій із дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 10. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 14. Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв’язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	0 год.
Практичні заняття	30 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова		
Перший	035 Філологія	Перший	Нормативна		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	практ. заняття	сам. роб.	
Тема 1. Орфоєпія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови та її взаємозв'язок з орфографічними нормами.		-	4	6	
Тема 2. Закони й засоби милозвучності української мови. Евфонія та правопис.		-	4	8	
Тема 3. Історія, основні поняття та принципи української орфографії.		-	2	5	
Тема 4. Фонетика і правопис.		-	2	3	
Тема 5. Правопис букв на позначення голосних звуків.		-	2	4	
Тема 6. Написання букв на позначення приголосних звуків.		-	2	4	
Тема 7. Основні норми написання іменників і прикладок.		-	2	4	
Тема 8. Правопис власних назв та скорочених слів.		-	2	6	
Тема 9. Написання прикметників.		-	2	4	
Тема 10. Правопис числівників та займенників.		-	2	4	
Тема 11. Написання форм дієслів.		-	2	4	
Тема 12. Правопис прислівників.		-	2	4	
Тема 13. Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова.		-	2	4	
ЗАГ.:		0	30	60	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів (оцінки виставляються у 100-бальній шкалі).</p> <p>Зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максимально 60 балів – оцінювання роботи на практичних заняттях (відповіді на парах, різні поточні завдання). 2. Максимально 20 балів – контроль самостійної роботи, який передбачає оцінювання виконання завдань самостійної роботи, зокрема індивідуальних завдань (10 балів) і проходження тестового контролю (10 балів) за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності 				

	<p>ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/).</p> <p>3. Максимально 20 балів – підсумкова залікова контрольна робота у вигляді тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/)</p>
Вимоги до письмових робіт	Письмові самостійні роботи охоплюють кілька питань і завдань, пов'язаних із теорією та практикою орфографії, орфоепічний і орфографічний аналізи слів за поданими в розробленому посібнику зразками.
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу, виконання практичних завдань (теоретичний і практичний матеріал студенти опрацьовують насамперед за допомогою навчального посібника, розробленого для цього курсу; див. у Рекомендованій літературі).
Умови допуску до підсумкового контролю	На рейтингову оцінку впливає активність здобувача на практичних заняттях, успішне виконання письмових робіт, вчасне й належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнень на заняття без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять та різних видів тестувань.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ: https://d-learn.pnu.edu.ua/)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені](#)

[Василя Стефаника](#)».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Авраменко О., Блажко Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі. : І ч. Київ : Грамота, 2022. 496 с.
2. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.
3. Ажнюк Б., Стріха М. Про нову редакцію українського правопису. *Літературна Україна*. 2018. № 30. С. 7.
4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
5. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : Перун, 2003. 896 с.
6. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. 384 с.
7. Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Априорі, 2020. 648 с.
8. Голуб Н. Основні принципи української орфографії. *Диво Слово*. 2016. № 10. С. 24 - 28.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Рекомендації з найскладніших уживань та проблемного правопису слів. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 7-8. С. 45–48.
10. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2022. 192 с.
11. Зміни до правопису. 3 червня 2019 року фінальний текст нової редакції "Українського правопису" опублікували на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук. *Освіта України*. 2019. № 23. С. 1, 9.
12. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ : 2002. 112 с.
13. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишимо поправно: 33 присутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Херсон, Івано-Франківськ, 2024. 65 с.
14. Пітель Віра. Орфографія (для студентів закладів фахової передвищої освіти) : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : видавництво «НАІР», 2022. 152 с.
15. Пітель В. М., Пітель В. І. Орфографічний практикум української мови: навчальний посібник. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2017. 181 с.
16. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічно-пунктуаційний та орфоєпічний практикум з української мови : навчальний посібник. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2009. 101с.
17. Пономарів О. Український правопис – повернення до національних засад. *Українське слово для всіх і для кожного*. К., 2012. С. 310–316.
18. Пономарів О. Український правопис : ілюзії і дійсність. *Слово просвіти*. 2018. №35. С. 3.
19. Проект, пів Києва, онлайн та фемінітиви. Що там у новій редакції правопису? *Українська мова та література*. 2019. № 6. С. 32–38.
20. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
21. Фаріон І. Проект правопису 2018 – дитя компромісу : і вашим і нашим. *Слово*

Просвіти. 2018. № 36. С. 4–5.

22. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
23. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [4-те вид.]. К. : Освіта, 2000. 254 с.

Електронні ресурси

1. Блог професора Пономарева [Електронний ресурс]. URL: www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariv
2. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс]. URL: www.uk.worldwidedictionary.org
3. Нова мова. Підручники та словники [Електронний ресурс]. URL: www.novamova.com.ua

Викладач: *Пітель Віра Мирославівна*, кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри української мови